

ס פ ר

שיח השדה

כולל חמשה קונטרסים

- (א) ספר ארחות חיים להרא"ש ז"ל עם ביאור „השם אורחותיו“ מבאר מקורות דברי רבנו מש"ס ומדרשי חז"ל, כפי שנדפס כבר ב' פעמים וכעת נדפס עם קצת הוספות ותיקונים.
- (ב) קונטרס בשער המלך על הקדמת הרמב"ם ז"ל כולל ציונים ומקורים וביאורים בדברי הרמב"ם והראב"ד ז"ל וקצת ביאורים בארוכה בענינים אלו, כפי שנדפס בשנת תש"ך וכעת הוספתי קצת הוספות ותיקונים
- (ג) קונטרס תשלום יפה עינים על סדר זרעים וטהרות עדיות תמיד מדות קנים ועוד והוא ציונים על מס' אלו מירושלמי ומדרשים, כפי שנדפס כבר עם הוספות ותיקונים
- (ד) קונטרס מראה מקום והוא ציונים על המקומות שרש"י ותוס' מביאים מדרש או ירושלמי ותוספתא וכו' ולא צויין מקור היכן הוא.
- (ה) קונטרס ספר זכרון בו יבואר בעזה"י דברים הטובים לזכרון ודברים הקשים לשכחה המבוארים בדברי חז"ל, וכל השייך לזה. כפי שנדפס בשנת תשל"ד עם הוספות ותיקונים.

הוצאה אחד עשר עם הוספות ותיקונים

בני ברק

נדפס על נייר שאין בו חשש חילול שבת ח"ו

את הספר אפשר להשיג ע"פ הכתובת: חיים קניבסקי בני ברק שכון חזון איש

ארחות חיים להרא"ש ז"ל

הקדמה לספר השם אורחותיו

בעזה"י.

אמרי' במ"ק ה' א' אריב"ל כל השם אורחותיו בעזה"י זוכה ורואה בישועתו של הקב"ה וכן בסוטה ה' ב' ובויק"ר פ"ט סי' ג' דשיים אורחי' סגי שוי וראיתי לרבינו הרא"ש ז"ל ששם אורחותיו ארחות חיים אשר יעשה אותם האדם וחי בהם בדברים קצרים כהררים התלויים בשערה והם הם גופי תורה מבוארים בגמרא ומדרשים אכן לא הביא מקורם ולא ידענו מאין המה ולכן ראיתי כי טוב להביא מקום מובאם ומוצאם ומהיכא קא יליף להו והעתקתי לשון רבותינו ז"ל בכל מאמר כי לשון חכמים מרפא כדאמרי' בכתובות ק"ג א' וגם סדרתי מפתח למצוא הענינים בנקל למען יהיו כל דברי רבנו ערוכים בכל ושמורים פרושים ומחוררים כשמלה חדשה. ויה"ר מלפני אבינו שבשמים שפועל ידי ירצה ויהי לנחת רוח לפניו ית"ש.

שי"ח בהגרי"י שליט"א

מפתח למצוא הענינים

[המוקף בהצאי רבוע הוא של יום השבת]

<p>הקדמת שלום. כ"א ק"ל הקפדה. ק"ז השגחה פרטית. כ"ו התנצלות. ק"י הכנעה. ס"ב הלל. ט"ז ו' ודוי. סי' ל"א [כ"א]</p> <p style="text-align: center;">ז</p> <p>זהירות. סי' מ"ז זכרון יום המיתה. ל"ב נ"א ע"ד זכרון ירושלים. ל"א [כ"א] זריזות. מ"ח נ"ג ע"ה מ"ז</p> <p style="text-align: center;">ח</p> <p>חבר. סי' ק"ב חברת הצדיקים. ל"ג ע"ו קל"א חברת הרשעים. ל"ג ק"ה קכ"ד חברת כסיל. ק"ה חברת כעסן. ק"ה חברת לצים. קכ"ד חזרת השי"ץ. י"ד ג' חכמים בעיניהם. מ"ז חלישת הדעת. צ"א חמדה כ' חניפות. ב' ק"ג חסדי הבורא. ל"ד חסידות. ע"ז</p> <p style="text-align: center;">ט</p> <p>טרה. סי' כ"ח מיט ע"א</p>	<p>בשר ויין. צ"ה קכ"א</p> <p style="text-align: center;">ג</p> <p>גאון. סי' א' כ"ז ס"ג ס"ו גבורה. פ"ו גול עכורים. ק"ד קכ"ט גמילות חסדים. ס"ח [כ"ז]</p> <p style="text-align: center;">ד</p> <p>דבה. סי' פ"ג דבור. ל' מ"ג מ"ד פ"ה ק"א קכ"ו קכ"ז [ז'] דבר בעתו. קכ"ו דברים בטלים. י"ח דברי תורה לפני השינה. י"ח מ"ד דן לכף זכות [י'] דע מאין באת. ע"ד דע מה שתשיב. מ"ג</p> <p style="text-align: center;">ה</p> <p>הגדיל פשעך בעיניך. סי' ל"ד הזהרה לבני ביתך. מ"ד קכ"ג [י"ג] י"ט הט לכי אל עדותיך. ס"ט הכאה. פ"ב הלכנת פנים. פ"ו המעיס צדקותיך בעיניך. ל"ד הסתכלות בנשים. י"ב מ' הצנע לכת. כ"ט [כ"ג]</p>	<p style="text-align: center;">א</p> <p>אהבת. ס"י כ"ד כ"ה ל"ה נ"ב אהבת ממון. ק"ב אוהבים. צ' אונאת דברים. ז' ק"ד אונאת ממון. ז' אחר בפה וא' בלב. ק"ג אימה יתרה. צ"ו אכילה גסה. צ"ד מ"ג אל תבטח בנך אדם. כ"ט ק"א אל תבטח בממון. כ"ט ק"ח אל תהי בו. פ"ז אל תהי נבהל להשיב. פ"ד אל תכעיס. ק"ד אמונה. ל"כ"ו אמן. ג' ארך אפים. ס' אשר יצר. ל"ט אורך הגלות. [כ"א]</p> <p style="text-align: center;">ב</p> <p>בהילות. סי' ק' ס' פ"ד בטחון. כ"ו ס"ט בצדקתי. צ"ב בקשת חכמה. קכ"ה בקשת רפואה. (קכ"ו) קט"ו ברכה. ל"ח [י"ג] ברכת המזון. י"ג כ"ב</p>
---	--	---

בטיא) וגם עיקר הדבר דלשראל יש גם דיני
 צדיק נלחם קשה טמר כן דלי משום מי אוכל
 מידו כי הרי גנים מורה דמותרין ועיי' דלון
 צדק מי אוכל מידו או דלא קרי'ל כמי'ד מי
 אוכל מידו מי תיס חולין ליג' אי דיה' אהד
 ולענין אולני י"ל דרסי' ס"ל דמבי דחגבים א"ל
 שחיטה משום דלא אשכחן כבו שחיטה כמי'ש
 הרשבי"א מי'מ אוסור נבנה שיק נבייבו דלא
 האכלו כל נבלה האכלו קאי (הן) מדגים
 שהחיה היתיר כדכ"ל מלשן אוסור דמטב
 דהאכילה לנד דמיתוקן) אוסור נבלה הוא דלא
 נמחה מחלי' אבל אם הרעו עיי' אדם בלחיה
 מיתה שיה' שחר ודפי' המיתה שלא ככונה
 דשחיטה חולין א"ל כונה כמבואר בחולין ל"א
 כי וכל שנהרג עיי' אדם מקרי נחירה ומותר
 ואין ני'מ בין נחירה סימנין נשאר מקושה ורק
 נמחה מחלי' מקרי'ת נבלה [דק' כדכמה ועוף
 שנחשד דין שחיטה אי' אם לא נשחטה
 כמכונה הוא ככלל נבלה אבל כהן שאין דין
 שחיטה כל מיתה היא שחיטה ורק שלא תמחה
 מחלי' ועי' לשון הרמב"ם רפ"ד ממחכ"ת] וצוה
 מיושב כל הראייה הניל דקטן נבי' שלא ונתרנה
 כסימנין מי'מ עיי' שמעך כה' הישי' שהמחה

אם מותר לאכל חגבים חיים

וא"כ הרי הרבה עיי' מעשיו וזה מותר דהיינו
 א"ל כונה כני'ל וזה לא הישי' שמה יגיע אהב
 למות מחלי' שלא עיי' מעשיו דזה לא ענין
 וכן גוי שהלוי האור באדם אשי'ג שלא נהנין
 לשכל החגבים מי'מ עשה מעשה להרגם וכן
 אינה נבלה וכן חגבים הנמכרים באור המסכה
 הגוים הרגום כאורחא דמילתא וכן הא דמיתוקן
 שכולו היתר היינו דכל מיתה מיתוקנה וכן
 מיירי נמחה מחלי' [כי היכי דלא מיירי באונסה
 הי' דאיכא כל השקט' כמי'ש בשבט' ל' ב] וכן הא
 דהוספתא בין מחוס היינו כמי'תוס' ולא נתי
 מחלי'ם אבל נמחה מחלי'ם ככלל נבלה הוא
 וכן מה ששנינו בפדרי"א דנאכלין שלא בשחיטה
 היינו שחיטה ממש אבל לרי'ך שימחה וכן הא
 דירוי' שבה שהבאנו י"ל דכיון דכלל מה
 שימחה ראו' לאכול מקרי כבר אוכל וכן
 משחקין בו הדע דהא בלא"ה אין לאכלו הי'
 משום כל השקט' [ואולני הירוי' לא ס"ל כן.]
 ודעת רב האי גאון ושאר הראשונים שאין כן
 אוסור נבלה בחגבים רק כמו דגים ומחלי'
 אין צוה שום ני'מ אם מהו מחלי'ם או נכחי'
 בידי אדם ולי'ע כצ"ח.

חיים וכי המי'מ וא"ה הא אוכל משום כל
 השקט' דמבי אי' כסי'פ ריש' ריב' הוב' הי'מ
 קמי' דרב וכו' מטבר ששיבא אפומי' א"ל רב
 שקלי' דלא לימרו מיכל קא' אכלי' לי' וכו'
 משום כל השקט' ופי' רבנו יונה דהיתיר הי' מ
 לתוך דלון לבוכיה מנשויבא דהא פלוגתא היא
 (בחולין פ"ה ובעיי' ל"ז) אי הוי טבור או טמא
 ושמא משום עוממא א"ל עכ"ל ותמיה מאד אי'
 אפשר לומר משום עוממא דהא נגמ' אה'
 כדרי' אי' טבור נמי וגם אי' משום עוממא
 נמ' א"ל משום כל השקט' ולא ללא ושר' השק'
 ונראה דדעת המי'מ דלאו דכל השקט' קאי
 ני'כ אבל שר' הכוף דהא כהי' לא השקט' קאי
 נששוהי'ם ככל הכוף וגו' [וכן מלמחי' כמי'ש
 כדרי' בירא'ם סי' עיי' דלאו דכל השקט' קאי

כל חגבים עוממ'ם עיי'] ועיי' קאמר נהי דכונה
 דידן אילת' כמי'ד ששיבא טבור (וכן פסק
 הרמב"ם) ומוכה מינה דמטבור הי' אוכל' כל
 השקט' מי'מ כיון דלא נהבדר לנו דעת רב היכי
 היא ושמה ס"ל דשיבא עוממ' כהנה דבי רב
 נחולין ס"ה והא דא"ל שקלי' כו' הכונה משום
 אוסור עוממ' אי' אין לנו הכרה דאיכא כל
 השקט' בטבור הי' ואחר שבתוספתא אמרו אוכל
 אדם חגבים חיים לכן סהם הרמב"ם כן ודוחק
 ולי'ע, עוד כי המי'מ שם או שמא י"ל דרבו לא
 אהא לאשמעי' אלא שאין צד' משום אמי'ם
 ולא משום האי אוסור' הוא דפי' רבנו שכן
 מותרין וגו' ל"ע דעיי'ם הוי'ל לרמב"ם לבטיא
 הדין המבואר בנמ' שיש צוה משום כל השקט'
 דכסף' הי' מחכ"ת גבי כל השקט' לא הבי' זה
 כדרי' וכיון דהוא מבואר בנמ' הוי'ל לבטיאו
 כהן ולא להחוס דמותר, ולענין י"ל דרמב"ם
 הי' קשי' לי' קושיות החוס' דהא בתוספתא
 אי' כדרי' דמותר לאכל חגבים חיים ולא פי'
 הנמ' באופן אחר דאין הכונה דכל חגבים חיים
 י' צד' משום כל השקט' אלא שיש צד' מיני'ם
 שם מחוסים ומולוככים לאכלן חיים כמו
 ששיבא וכהי'ג וכו' פריך היכי סהם נמחה
 דכל חגב הי' טבור ככל שהוא משום שראוי
 לחיות' הא אוכל' חגבים מחוסים ושמה יאכלם
 החיות' ומסוק דלא הישי' כלל שאכלם החיות'
 נשד'ם חיים אלא שומה וירחשו ויאכלנו ואז
 אין בו כל השקט' ורק בעוממ' יש אוסור ולפי'
 אין כלל כל השקט' בחגבים טבורים חיים ורק
 אם הם מחוסים יש צוה כל השקט' וזה לא
 הולך הרמב"ם לבטיא שז' כבר כי בסוף' הי'
 מחכ"ת שכל האוכלין המאוסין והמחוכמים
 אוסור לאכלן משום כל השקט' ודו"ק.

דהנה הרמב"ם כתב בפ"ה משנה ה"ה החט"ל
 חגב הי' כל שהוא ומת' כנרונגה ולא
 חילק בין עוממ' לעבור ופי' במי'מ שמד' צד'
 ודליתו כמרכיב' שכי' שברמב"ם פסק כר'
 יבוא' ולכן לא חילק בין עוממ' לעבור וזהו
 ממש' כפי'רמ"ם שאין הלכה כר"י והטעם
 משום דמי' ס"ל דקטן אוכל נבלת' ביד מלון
 לפרישו [ולא ס"ל מה שפירשי' והוי' כמחכ"ת

נזי'ם] אבל כיון דקרי'ל דאין ביד מלון
 להפרישו ממילת' מותר להני'ע גם עוממ' לקטן
 לשחק בו עיי' ולענין י'ע הדל' דהא בירי'
 ס"פ ריש' אי' דרי' ס"ל דדוקא עוממ' ככל שהוא
 אבל טבור כנרונגה דאכלין טבורין און משחקין
 כהן וא"כ הרמב"ם פסק דלא כר"י ודלא כרבנן
 (ואולני ס"ל דבבבלי פליג עיי' מדקתני אף כי
 ול' בירי' ל"ל דמאי' אף אקמיתת' ולא על
 כיה טבור וכהי'ג משני כפסחים י"ז אי' ובקדושין
 ג"ב אי' עיי' ל' ולי'ע), וטור דאי' סהם משנה
 למיד קטן אוכל נבלת' עיי' מלון להפרישו
 (וגם ר"י לא פליג רק מטעמא דמי' נגמ')
 וא"כ אמאי' לא מייתי' סייעתא מינה כסי'פ
 הרש' למיד ביד מלון להפרישו ועוד קשה
 דאפי' למיד אין ביד מלון להפרישו מי'מ כי
 הרמב"ם פ"ז ממחכ"ת בכ"ה דלבו' מלי'ם
 להפרישו ולהנבו וא"כ מי נזח חגב עוממ' לשחק
 בו בשביל בני אחרים ואזיכס' כשיראה מלי'ם
 להפרישן ובשלמא רש"י שק' בשבט' ל' ב' דהא
 קרי'ל דאין ביד מלון להפרישו י"ל דלשעתו
 אויל' ביצומה קרי'ד אי' דיי' כעושה דמשמט
 מדבריו דגם דלבו' אין מלי'ם להפרישו ורק שלא
 יל'כ אהו' ממש (וס"ל כמי'ש' הוי' ביומא פ"ב
 אי' דיי' כן דלי'ם חיות' אלא כעשה ולא בלי'ת
 ועי' רשבי"א ס"ה הרש') אבל הרמב"ם שכי'
 כדרי' דלבו' מלי'ם להפרישו משום חיות' אי'כ
 אין יתקן שגזוזין בשביל קטן (ואולני מיירי
 שגזוזין בשביל קטן לפני שהגיע לשעור חיות'
 כמו שהעיר הר"ד וינערבו ר"י שצוה גם דלבו'
 אין מלי'ם להנבו כמי'ש' המי'מ כפי' שד"ם סק"ג
 עיי'ע), ולענין נראה דמי' הרמב"ם בירש'א
 דמחתי' החט"ל חגב הי' כל שהוא וכו' בני'
 כמשה' שצירי' ולי'ע טבור וכו' משום דסהם
 חגב אי'ש אלא טבור דהא פסק הרמב"ם פ"א
 ממחכ"ת כפי' דנשי' שיבא עוממ' (וד' רוב
 הפוסקים דכלל מני' החגבים בני' שיבא עוממ'
 חגב ט"ל סי' כ') והיי' כפי'רש"י בחולין סי'כ
 ב' (די' שמש') דכל המינין טבורין נקרא' חגב
 (ולפי' שיש גי' שנקרא' חגב כהוא עוממ'
 כמבואר בנמ' סי' ב' מי'מ סהם חגב הוא
 טבור) אי' סהם כפירושו דמיי' חגב טבור
 וזה דקאמר ר"י כפי'סוף אף החט"ל חגב עוממ'

לדוריהא וחמיה קתני מפני שכול הנלוו כ"ד, וי"ל דנכח לא סברה מהני כר"מ, ונקרני ראם וכו' וכו' שיה הולו משום כתובת אלמנה לנכיש מדרבנן, ועי"ל שכול הנלוו כ"ד שלא יומד לה קרקע או מעטעץ לכתובהה כדלמרי כסיפ האשה שנתע' אבל לפי' דתוס' לקי נ"ו צ"י דיה אבל לא יתכן זה ע"ש.

נ"ו א' תד"ה בששוברתה, וא"ת ור"י יוחנן כ"ו וי"ל כגון שהביאה כ"ו, מוצא מדבריהם הולו'ם להטמיד דרי יוחנן מני אחי כמיד אין כותבין שובר ובהי מהרש"א דנשיל י"ז צ"י מוצא דלמיד אין כותבין שובר לא מני נגיה עד שתחזיר הכתובה וכהי שני של התיס' ועי"ל ר' יוחנן סבר כותבין שובר וכמשי' התיס' כסיפ הטיב (זו כונה מהרש"א ומשי' כפי הוראה שיה תמוה) וי"ל דנדלו' הי הכני של תוס' אמת אלה שהתיס' בתרוץ ראשון הולו' דמנאן לא קשה דתנן י"ל דתן חשם משום שיש לה נדוניה גדולה וי"ש.

ש"ב ב' תד"ה אבה, פלי בתובתיך כ"ו, ע"י מהרש"א שהקי' אי"כ למה לר"ך כחן עמאל דתיקון הטיס' היפ"ל משום שלא יאמר לה עליו כתיבתך ואלו, וי"ל דזהו גי' ככלל עמאל דתיקון הטיס' דנולל כל הכפשות.

נ"ז ב' תד"ה בגרה, ואין פוסקין כ"ו, ע"י מהרש"א שהקי' הא פוסקים על הקונה להשיא נכסיה גדולה ואינה דהיי' בקדושין, וי"ל דתוס' סתם על הא דפרין פשיטא מיד לומר כ"ו ואיך ס"ד לומר כן הא בתמני מוכה דחוקותה נקטנות ועי"ל דמתמני לתן להי דוק.

נ"ח ב' תד"ה כגון, דמשעבדא לי, פ"י מהרש"א שהקי' דמי' כיון דקיים לה למה לא תל, והוא תמוה דמין דלא תל בשעת הנדר מה משיל מה שקיים אחי' וכי' מהרים שיק' ואולי כונה מהרש"א חוק כ"ו דבור וי"ש וגם על זה יפה הכי' בקרני ראם.

פ"ג א' תד"ה ר"ה, דאינה הולת כ"ב כ"ו, מה שהקי' מהרש"א יפה הכי' בקרני ראם וכיונהו לדבריו כס"ד.

ע' א' תד"ה יוציא, משום דקתני סיפא כ"ו, ע"י מהרש"א שהקי' אי"כ אמאי פריך בסוף פירוקן ויתני נשא אשה ושהה עמה י' שנים כ"ו, וי"ל נכי דלי"ש שם כסבורה כיוני כ"ו מי"מ דרין אמת דבין שכי' משנשאו כ"ו שכי' עד שלא נישאו שרבי כוספין משום לחת דודי אבל צבאה מתחמה טענה צלמה אם הי' עקר לפני הנשואין וידעה מזה אין כוספין להוליא משום דלי"ש כסבורה כ"ו (ומשי' בקרני ראם תמוה).

ע"ג א' תד"ה ל"ת, וא"ת והיכי ס"ד כ"ו, ע"י מהרש"א שהקי' אמאי לא קשה דעדיפא לרי"מ דס"ל לפי האמת דעלגו נלא כעל, וי"ל דר"א דאמר כן מקבלה כמשי' חוס לקי ע"ד א' ד"ה דברי י"ל דצאמה קבל דהז ס"ל דחופה קונה אבל אצוי דקאמר כחן מסבאל קשה למה הול"ך לומר כן דמסבאל צודאי וכ ס"ל מסתמא כהילכתא דחופה אויב קונה.

ע"ד א' תד"ה דברי, וא"ת לרב תיקשי כ"ו, מה שהקי' מהרש"א ז"ל יפה הירלו בקרני ראם וכו' וכו' שיה וכיונהו לדבריהם כס"ד.

ש"ב ב' תד"ה סאנתא, דאם לא מיאנה כ"ו, ע"י מהרש"א שהקי' אי"כ אמאי חוקשה לשמואל ממהני הא גיעא בעי' למה דמיורי עמדה אללו ושתק מתל הנהלו (וי' ע"ס מהרש"א ע"ש), ותמוה דאי"כ גם כתובה לר"ך ליתן לה (ש"י"מ כהוראה ששה ש"י כן בשם פני"י).

ע"ז א' תד"ה ליתני, וא"ת דתיקשי כ"ו, מה שהקי' מהרש"א יפה חיקן מהר"ם ש"ך וכיונהו לדבריו כס"ד.

ע"ח א' תד"ה פירא, וריב"ן פירש כ"ו, ע"י מהרש"א מה שהקי' וכנהלא דקשייתו למה נקטו התיס' והיי' פירא דפירא ולא נקטו צוב כ"ש כמו כסופא, וי"ל דמה לצד לא הייתי עושה ק"ו דכוי' דאך פטם א' הקטו לו רבנן ולא צ"ש אבל אחר דחוקן ש"ס לו גם פירא דפירא תו אויבא ק"ו על כספ"ל דהא מה שאין נועלו כיוני משום דגרע לחתי מעלמא ואי"כ כ"ש מכהמה גופא (וכנהלא ז'

גי' כונה קרני ראם אלא שהשון לר"ך שם היקון קלה ע"ש).

פ"א ב' תד"ה ולטעמיה, טעמא דאיבה כ"ו, ע"י מהרש"א שהקי' אי"כ אמאי קאמר דאלהיי' סיפא כ"ו ודילמא גם שם טעמא מוכס' אויבא, ולכא"ו הוא פשוט דזהו כחוקשן משי' להרל"ן אמאי דלא מסיקא דעתיה טעמא דאיבה לא קשה לי ממהני דשם ע"כ ענה טובה דאל"כ יקשה לי סיפא דשם לי"ש אויבוי ועי"כ העעם משום ענה טובה ולכך לא הקשיתי רק מדרי' אבא.

צ' א' תד"ה ש"מ, וצריכא לטומר השתא כ"ו, ע"י מהרש"א שהקי' אמאי לא הולו דלמאי דמסיק דלכ"ע מה שגבה לא גבה מיורי בקרקע, וי"ל דשון הגני' לא משמע כן דהא קאי אפוגותיבוי דמקמי הכי דל"כ הול"ל צה"ה בקרקע (מיכר' לשון הגני' שם כגון שמתלח שדה כ"ו ל"ל לפי התיס' דלי"ד דהא מיורי במעלעלי ולי"ש ולמסקנא שמה הכסוף ע"כ מתמני מיורי בקרקע ומי"מ שפיר קאמר דכ"ע במעלעלי מה שגבה לא גבה) (שו"ת צה"ה) שיה דלמ"ה שיה בשם פני"י קרוב לדברים אלו ע"ש).

כ"א ד' ואתיא כר"ם כ"ו, מה שהקי' מהרש"א ז"ל יפה חיקן בקרני ראם וכמהר"ם ש"ך וכיונהו לדבריהם כס"ד.

צ"א א' תד"ה זמר, וק"ל כ"ו, מה שהקי' מהרש"א יפה ח"י בקרני ראם ובפני"י וכיונהו לדבריהם כס"ד.

צ"ג ב' תד"ה מאי לאו פחתה, לטביחה מאי קס"ל כ"ו, ע"י מהרש"א שהקי' חיקשי לפלוג צדודי' צבור לעניניה ושומד לעניניה, וי"ל דזה אי"ל לפלוג דפשיטא היא וכמשי' התיס' (וע"י בקרני ראם שכתב בשם הרא"ש הי' אחר).

צ"ד א' תד"ה לייא, ושעיה א' בירושלים כיום א' בעלמא, ע"י מהרש"א שהקי' דתלו הניו גדלא הניול, ולכא"ו הוא פשוט משום דיוס א' טובג ככ"ע כדאי' הכא ושכ"י א' אין טובג אלא בירושלים כדאי' בגמי' בירושלים יתבי' כ"י כהטו כן.

צ"ו ב' תד"ה בתולה, ואמרי' נמי בקדושין כ"ו, ע"י מהרש"א שהקי' הא כבר כתבו לעיל דהכוו' בתולה דקנס אינערוך לנדורשי' צ"אי' ומאי מקשו, וי"ל דלי' בתולה ככ"מ אחי' למשע שלא כדרכה עפי' הו"ל לחוקמי' למשע שלי' מלמדרי' לגי' דאי' משאי"כ לעיל שהקי' ל"ל חרי' קרלי' ועשע.

ק"א ב' תד"ה הנושא, כאילו התנה כ"ו, ע"י מהרש"א שהקי' הא הו"ל מתנה עמש"כ בתורה לרי"מ, וי"ל דהו"ל כחומר' לאו מע"י למצותיך שכי' המצוות שכן טותין לה משועבד לו לוקח קרקע ויאלל פירות וקמ"ל דהו"ל כחומר' שמתקין הפירות תקח היא המצוות והאלכס' והוא יפטר ע"י' ממצוות וכו"ה הסכימה ע"י' קמ"ל דלא אמרי' הכי.

ק"ב ב' תד"ה תנא, וא"ת כי פריך כ"ו, ע"י מהרש"א שהקי' דלמא ק"י הגמי' דמני' לאוקמי' צמיתר ההרומה דלמא צמיתר הלשכה, וי"ל דשם שיהם שון ועי"ן ככלל שאר מאי ק"ל א"ס חז"ל קשו ויהר מותר ההרומה מאיזה טעם שיה' להם שכי' לריבין שירי הלשכה לדברים אחרים שא"ל לעולם מותרת ההרומה כמו חומה כעור ומגדלתיה.

ק"ז א' תד"ה תרנבה, וי"ל דאפי' מת בביתו כ"ו, ע"י מהרש"א שהקי' מיל

לתוס' הא דלמא צלמה רק בהלך למדי' פניני דאיכא למיחש עפי' לגרי' וכמשי' דס"ד דאפי' בשטופה לוח לה משאי"כ צ"ושב כניחו, וי"ל דס"ל לתוס' דאם איחא דלפי האמת י' חילוק בין מה צמדי' לבין מה צמיתו דכמה צמדי' איכא למיחש לגרי' אי"כ לא הי' טובה לשמואל אפי' בשטופה כמו בהלך למדי' כחיי' בעל' לשמואל כמשי' לעיל דהיי' שמשו אי"כ דכמה כיון דליכא רשותא ליה כלל לגרי' והא דנשבעת לויטו משום דגם וישג צמיתו נשבעת דכח' לפרע מוכסי' יהומים לר"ך לישבע לעולם אלא לא דכוח חשם ממש שהתפוסה לגרי' ומה שהקי' שד למה לא כתבו דגם לתן אינערוך וי"ל דלתן אין זו ש"ס רשותא דהא לרי"ד השטופה דכסף הוי' כאלו' שנשבע מחלה אי"כ י' כחן שטופה (אלא' דוס רכוחא גם לתן דלא נישא דתן לה כלל וזה ככלל חידוש ודוק).